

Lekcje pamięci

Przewodnik metodyczny po Starych Powązkach

Varsaviana

Warszawskie
Innowacje
Edukacyjno-Społeczne

Lekcje pamięci

Przewodnik metodyczny po Starych Powązkach

AUTORZY

Zbigniew Adamów-Bielkowicz
Maria Bryzgalska
Marta Gawryluk
Karol Gądzik
Małgorzata Langier
Tadeusz Petrażycki
Anna Reichert

ZDJĘCIA

Marzena Wszyńska

Varsaviana

Warszawskie
Innowacje
Edukacyjno-Społeczne

Działaczki społeczne

Marta Gawryluk

-
- 1.1. Cele ogólne i szczegółowe zajęć
  - 1.2. Przebieg zajęć wraz z pracą domową

Załącznik nr 1. Lista działaczek

Załącznik nr 2. Karta pracy

1.1. Cele ogólne i szczegółowe zajęć

ADRESAT ZAJĘĆ

Uczennice i uczniowie szkoły podstawowej klas VII oraz VIII.

CEL OGÓLNY ZAJĘĆ

Przybliżenie sylwetek polskich działaczek społecznych pochowanych na Starych Powązkach.

CEL SZCZEGÓŁOWY

Pogłębienie wiedzy na temat tego w co angażowały się kobiety w XIX i XX wieku i zapoznanie się z ich sytuacją społeczną w Polsce.

METODY I FORMY PRACY

grupowa praca domowa, dyskusja, praca indywidualna.

ŚRODKI I MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

karty pracy, podstawki pod karty pracy, długopisy/ołówki.

SŁOWA KLUCZOWE

Uniwersytet Latający, działaczki, posłanki, senatorki, Pierwiosnek.

CZAS TRWANIA

2 godziny lekcyjne.

1.2. Przebieg zajęć

1. Przed przystąpieniem do zajęć nauczycielka lub nauczyciel informują uczennice i uczniów o konieczności wykonania przed zajęciami na cmentarzu pracy domowej.
2. Osoba prowadząca na tydzień przed zajęciami dzieli klasę na 6 grup (zależnie od liczebności klasy) i każdej grupie przydziela pracę domową (*Załącznik nr 1*).
3. Na początku zajęć na cmentarzu nauczycielka lub nauczyciel wyjaśniają, że zajęcia dotyczyć będą kobiet, które były działaczkami społecznymi i zostały pochowane na Starych Powązkach. Należy poinformować uczennice i uczniów, że ich zadaniem będzie uzupełnienie karty pracy, gromadzenie wiadomości, a pod koniec zajęć wszystkie zdobyte informacje do wypełnienia karty pracy (*Załącznik nr 2*). Warto przypomnieć młodzieży o zachowaniu ciszy i spokoju na cmentarzu.
4. Nauczycielka lub nauczyciel proszą uczennice i uczniów o pomoc w lokalizacji grobów. Adres grobu zapisany jest najczęściej według schematu: numer kwatery, numer rzędu, numer grobu.
5. Przejście z uczennicami i uczniami do grobu Jadwigi Szczawińskiej-Dawidowej (kw. 252-5-19). Stojąc przy grobie, grupa, która przygotowała życiorys Jadwigi Szczawińskiej, odczytuje na głos informacje dla pozostałych uczestników, aby mogli uzupełnić (*zadanie nr 1*) w karcie pracy.

6. Przejście z uczennicami i uczniami do kolejnego grobu do Jadwigi Dziubińskiej (kw. 40-6-19-20). Stojąc przy grobie nauczycielka lub nauczyciel proszą grupę, która przygotowała życiorys Jadwigi Dziubińskiej, aby ją odczytała, a pozostali uzupełniają (*zadanie nr 2*) w karcie pracy.
7. Następnie wszyscy przechodzą do grobu Cecylii Plater-Zyberk (kw. 41-5-4-6). Stojąc przy grobie grupa, która przygotowała życiorys postaci, odczytuje biogram a pozostali uczestników, aby uzupełniali *zadanie nr 3*.
8. Kolejny przystanek to grób Izabeli Jarugi-Nowackiej (kw. 176-5-5). Stojąc przy grobie grupa, która przygotowała życiorys Izabeli Jarugi, odczytuje na głos biogram bohaterki, a pozostali uzupełniają *zadanie nr 4* w karcie pracy.
9. Przejście do grobu Stefania Sempołowskiej (kw. 180-6-78). Przy grobie grupa, która przygotowała życiorys Sempołowskiej, odczytuje na głos, a pozostali uzupełniają *zadanie nr 5* w karcie pracy.
10. Przejście uczennic i uczniów do grobu Pauliny Krakowowej (kw. 156-5-8). Stojąc przy grobie grupa, która wylosowała życiorys Krakowowej, odczytuje biogram, a pozostali uzupełniają *zadanie nr 6* w karcie pracy.

Załącznik nr 1.

Lista działaczek

Uczennice i uczniowie proszeni są o napisanie życiorysu wraz z ciekawostkami jednej kobiety z listy na wskazany temat, związany z tą działaczką:

1. Jadwiga Szczawińska-Dawidowa i ciekawostki o Uniwersytecie Łatającym.
2. Jadwiga Dziubińska i ciekawostki o pierwszych wyborach do sejmu, gdy wybrano kobiety na posłanki.
3. Cecylia Plater-Zyberk oraz ciekawostki o liceum ogólnokształcącym jej imienia w Warszawie.
4. Izabela Jaruga-Nowacka i ciekawostki o parady równości w Warszawie.
5. Stefania Sempołowska oraz ciekawostki o X Pawilonie Cytadeli Warszawskiej.
6. Paulina Krakowowa i ciekawostki o noworoczniku *Pierwiosnek*.

W życiorysie oprócz informacji o życiu danej postaci (kiedy się urodziła i zmarła, jakie miała wykształcenie, zawód) ważne, aby grupy przygotowały szczegóły działalności społecznej tej działaczki, czym zajmowała się społecznie, czym się zastrężyła, czego wyjątkowego dokonała. Warto zachęcić uczennice i uczniów do poszukiwania ciekawostek, opinii, cytatów dotyczących wylosowanej postaci, a nie wypisania wyłącznie najłatwiej dostępnych faktów o jej życiu.

Załącznik nr 2.

Karta pracy

ZADANIE NR 1

Wysłuchaj kolegów i koleżanek, którzy przygotowali życiorys Jadwigi Szczawińskiej-Dawidowej. Zapisz najważniejsze informacje w tabeli.

Jadwiga Szczawińska-Dawidowa

ROK URODZENIA	
DZIAŁALNOŚĆ SPOŁECZNA/ POLITYCZNA	
NAJWAŻNIEJSZE OSIĄGNIĘCIA LUB INNE WAŻNE INFORMACJE	
CYTAT	
ROK ŚMIERCI	

ZADANIE NR 2

Wysłuchaj koleżanek i kolegów, którzy przygotowali życiorys Jadwigi Dziubińskiej. Zapisz najważniejsze informacje w tabeli.

Jadwiga Dziubińska

ROK URODZENIA	
DZIAŁALNOŚĆ SPOŁECZNA/ POLITYCZNA	
NAJWAŻNIEJSZE OSIĄGNIĘCIA LUB INNE WAŻNE INFORMACJE	
CYTAT	
ROK ŚMIERCI	

ZADANIE NR 3

Wysłuchaj koleżanek i kolegów, którzy przygotowali życiorys Cecylii Plater-Zyberk. Zapisz najważniejsze informacje w tabeli.

Cecylia Plater-Zyberk

ROK URODZENIA	
DZIAŁALNOŚĆ SPOŁECZNA/ POLITYCZNA	
NAJWAŻNIEJSZE OSIĄGNIĘCIA LUB INNE WAŻNE INFORMACJE	
CYTAT	
ROK ŚMIERCI	

ZADANIE NR 4

Wysłuchaj koleżanek i kolegów, którzy przygotowali życiorys Izabeli Jarugi-Nowackiej. Zapisz najważniejsze informacje w tabeli.

Izabela Jaruga-Nowacka

ROK URODZENIA	
DZIAŁALNOŚĆ SPOŁECZNA/ POLITYCZNA	
NAJWAŻNIEJSZE OSIĄGNIĘCIA LUB INNE WAŻNE INFORMACJE	
CYTAT	
ROK ŚMIERCI	

ZADANIE NR 5

Wysłuchaj koleżanek i kolegów, którzy przygotowali życiorys Stefani Sempołowskiej. Zapisz najważniejsze informacje w tabeli.

Stefania Sempołowska

ROK URODZENIA	
DZIAŁALNOŚĆ SPOŁECZNA/ POLITYCZNA	
NAJWAŻNIEJSZE OSIĄGNIĘCIA LUB INNE WAŻNE INFORMACJE	
CYTAT	
ROK ŚMIERCI	

ZADANIE NR 6

Wysłuchaj koleżanek i kolegów, którzy przygotowali życiorys Pauliny Krakowowej. Zapisz najważniejsze informacje w tabeli.

Paulina Krakowowa

ROK URODZENIA	
DZIAŁALNOŚĆ SPOŁECZNA/ POLITYCZNA	
NAJWAŻNIEJSZE OSIĄGNIĘCIA LUB INNE WAŻNE INFORMACJE	
CYTAT	
ROK ŚMIERCI	

